

Pöytäkirja

8.3.2023

VN/26268/2022
VN/26268/2022-MMM-20

Vesihuoltolakia valmisteleavan työryhmän 5. kokouksen pöytäkirja

Aika Keskiviikko 15.2.2023 klo 9:02-11:32.

Paikka Hybridikokous, Hallituskatu 3, nh. Apaja ja Teams-kokous

Läsnä Työryhmä
 Olli-Matti Verta, maa- ja metsätalousministeriö, työryhmän puheenjohtaja
 Johanna Kallio, maa- ja metsätalousministeriö
 Eija Isomäki, maa- ja metsätalousministeriö
 Mervi Kuittinen, valtiovarainministeriö
 Jussi Lammassaari, valtiovarainministeriö
 Jarkko Rapala, sosiaali- ja terveysministeriö
 Riikka Ristinen, työ- ja elinkeinoministeriö, poistui klo 9:45
 Ari Kangas, ympäristöministeriö
 Helena Tuorila, Kilpailu- ja kuluttajavirasto
 Antti Saastamoinen, Kilpailu- ja kuluttajavirasto
 Paavo Taipale, Suomen Kuntaliitto
 Tuulia Innala, Suomen Kuntaliitto
 Nina Pimiä, Suomen vesihuolto-osuuskunnat ry
 Vesa Arvonen, Suomen vesihuolto-osuuskunnat ry
 Anneli Tiainen, Vesilaitosyhdistys
 Jyrki Lammila, Etelä-Savon ELY-keskus
 Maria Åkerman, Etelä-Savon ELY-keskus
 Katri Saukkonen, Huoltovarmuuskeskus

Sihteeristö
 Thomas Aspholm, maa- ja metsätalousministeriö
 Aki Huttunen, Etelä-Savon ELY-keskus, sihteeri
 Sanna Laakso, Etelä-Savon ELY-keskus

Poissa
 Osmo Seppälä, Vesilaitosyhdistys
 Elina Nyholm, oikeusministeriö
 Jari Salila, oikeusministeriö
 Antti Parjanne, maa- ja metsätalousministeriö
 Mika Ristimäki, ympäristöministeriö
 Helena Korpinen, sosiaali- ja terveysministeriö
 Elina Kuusisto, ELY-keskus
 Jyrki Laitinen, Suomen ympäristökeskus
 Vuokko Laukka, Suomen ympäristökeskus
 Katriina Keskitalo, ELY-keskus (Kaakkois-Suomi)

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 30
00023 Valtioneuvosto

Hallituskatu 3 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.mmm@gov.fi

1 Kokouksen avaus ja edellisten kokousten pöytäkirjojen hyväksyminen (18.1., 24.1. ja 1.2.)

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9:02. Kohdassa mainittuihin aikaisempiin pöytäkirjoihin ei tullut huomautuksia. Puheenjohtaja totesi pöytäkirjat hyväksytyiksi.

2 Alustus ja keskustelu, pykäläluonnokset 1-5 § (Thomas Aspholm ja Aki Huttunen)

Avattiin keskustelu sihteeristön valmistelemista pykäläluonnoksista. Keskustelu käytiin pykälä kerrallaan alustuksen pohjalta.

1 § Tavoite

Luonnostellussa 1 §:ssä tavoitepykälään lisättäisiin vesihuollon toimintavarmuus. Keskustelussa työryhmä piti toimintavarmuuden lisäystä yksimielisesti hyvänä asiana. Keskustelussa nousi esiin säännöksen muotoilun haasteellisuus. Puheenjohtaja totesi keskustelun pohjalta sihteeristön pohtivan vielä sitä, kuinka asia kirjataan pykälään.

2 § Soveltamisala

Soveltamisalaan ei luonnoksessa esitetty muuta muutosta kuin tukkulaitoksen ottaminen soveltamisalaan mukaan. Soveltamisalapykälästä käytiin keskustelua kahden vaihtoehdon osalta – tukkulaitoksia koskevista säännöksistä säädettäisiin joko soveltamisalapykälässä tai vaihtoehtoisesti yksittäisten pykälien yhteydessä.

Keskustelussa nousi esiin tukkulaitosten erilaisuus. Myös vesihuoltolaitos voi harjoittaa tukkulaitostointia. Esimerkiksi kunnallinen vesihuoltolaitos voi harjoittaa tukkumyyntitoimintaa myymällä vettä vesiosuuskunnalle. Tukku- myyntitoiminta on usein jäänyt lain soveltamisalan ulkopuolelle. Keskustelussa toivottiin lisäksi, että soveltamisalapykälän perusteluissa kuvattaisiin selkeämmin se, milloin esimerkiksi maatilat kuuluvat soveltamisalaan.

Puheenjohtaja totesi, että niin kutsutut hybridilaitokset, tukkumyyntitoiminta sekä soveltamisala maatalojen osalta otetaan huomioon jatkovalmistelussa. Tukkuvesilaitoksen lisäämistä soveltamisalapykälään, tai vaihtoehtoisesti niitä koskevien pykälien säätäminen yksittäisten pykälien yhteydessä, ei linjata vielä tässä vaiheessa.

3 § Määritelmät

Vesihuollon määritelmään ehdotettiin luonnoksessa lisättäväksi veden ottaminen ja jäteveden purku.

Keskustelussa nousi esiin huoli siitä, millä tavoin määritelmän laajentaminen vaikuttaa muiden vesihuoltolain säännösten soveltamiseen, erityisesti vahingonkorvauksiin ja hinnanalennuksiin. Määritelmän laajentamista pidettiin häiriötilanteisiin varautumisen kannalta hyvänä asiana. Pykäläluonnoksissa käytetyt sanavalinnat herättivät kuitenkin keskustelua. Korvaavina sanavalintoina esitettiin muun muassa poisjohtamisen korvaamista viemäroinnillä ja jäteveden purkamisen korvaamista jäteveden käsittelyllä. Lisäksi johtamisen todettiin voitavan tulkita kattavan myös ottamisen.

Puheenjohtaja totesi, että sanotut asiat tullaan ottamaan jatkovalmistelussa huomioon, ja erityisesti vahingonkorvauksia koskeva asia katsotaan huolella lävitse.

Siirryttiin keskusteluun vesihuoltolaitoksen määritelmästä. Vesihuoltolaitoksen määritelmä on tarkoitus yhtenäistää juomavesidirektiivin määritelmän kanssa. Säännöksessä on lisäksi mukana "asiakas" -sana, jolla on tarkoitus erottaa tukkuvesilaitokset ja vesihuoltolaitokset.

Keskustelussa nousi esiin tukkuvesilaitoksen mahdollisuus olla asiakassuhteessa vesihuoltolaitokseen, jolloin asiakkaan lisääminen määritelmään ei välttämättä täysin ratkaise tukkuvesilaitoksen ja vesihuoltolaitoksen erottelua. Ehdotettiin muotoilua siten, että vesihuoltolaitos toimittaisi vettä *verkostossa* asiakkaan käytettäväksi. Keskustelussa ehdotettiin myös, että perusteluissa olisi aiheellista informatiivisesti kuvata soveltamisalan piiristä poistuvien laitosten liittyjämäärät ja vastaavasti soveltamisalan piiriin tulevien laitosten liittyjämäärät.

Vesihuoltolaitoksen määritelmän yhteydessä keskusteltiin myös vesihuoltolain soveltamisesta leirikeskuksiin. Luonnoksen perusteluiden mukaan leirikeskukset oltaisiin jättämässä kategorisesti soveltamisalan ulkopuolelle. Tällainen kategorinen jaottelu ei välttämättä ole tarkoituksenmukaista. Keskustelussa esitettiin myös näkemyksiä joiden mukaan leirikeskuksia ei tulisi sisällyttää vesihuoltolaitosmääritelmään, ainakaan silloin, kun ne eivät jakele erillistä maksua vastaan asiakkaille vettä tai huolehdi jäteveden poisjohtamisesta. Lisäksi keskustelussa nostettiin esille

vesihuoltolaitoksen määrittelyn haastavuus tilanteessa, jossa laitos heiluu ajoittain esimerkiksi toimitetun veden määrän osalta määritelmän kummallakin puolella.

Keskustelun pohjalta puheenjohtaja totesi, että vesihuoltolaitosten osalta työryhmä pitää kannatettavana määritelmän yhtenäistämistä juomavesidirektiivin mukaisen määrittelyn kanssa. *Leirikeskusten osalta jatkovalmistelussa harkitaan, tuleeko ne ulottaa vesihuoltolain sääntelyn piiriin.* Jatkovalmistelussa tarkennetaan myös pykäläluonnoksen perusteluja.

Siirryttiin keskusteluun määritelmien 8 ja 9 kohdasta. Pykäläluonnoksissa taajaman määritelmä ollaan poistamassa. NIS- ja CER-laitosten osalta harkitaan vielä, missä laajuudessa ne tullessaan huomioimaan. Keskustelussa nousi esiin tulevaisuudessa mahdollisesti yhdyskuntajätevesidirektiivistä tuleva taajaman määritelmä. Puheenjohtaja totesi, että tässä vaiheessa direktiivin mahdollista sisältöä ei voida vielä valmistelussa huomioida.

Siirryttiin keskusteluun kunnan määräysvallassa olevan vesihuoltolaitoksen määritelmästä. Keskustelun pohjana oli kolme vaihtoehtoa, joiden mukaan määräysvalta määräytyy joko suoraan kirjanpitolain mukaisesti tai kirjanpitolakia supistavasti siten, että muuhun kuin omistukseen perustuva määräysvalta ei ole mahdollinen. Työryhmässä esitettiin näkemys, jonka mukaan kirjanpitolain mukainen määräysvalta olisi esitetyistä vaihtoehdoista paras, koska se jättää kunnalle enemmän harkintavaltaa lain vaatimusten toteuttamisessa. Puheenjohtaja totesi, että keskustelun perusteella kirjanpitolain mukainen määräysvalta vaikuttaisi parhaalle vaihtoehdolle. Tässä vaiheessa keinoja ei kuitenkaan suljeta vielä pois jatkovalmistelusta.

Määräysvallan osalta keskustelussa nostettiin esiin myös pykäläluonnoksen yksittäisiä kirjoitusteknisiä asioita sekä se, että kuntayhtymä tulisi olla erikseen määritelmässä mainittuna. Puheenjohtaja totesi, että näiltä osin luonnoksia korjataan vastaamaan keskustelussa esitettyä.

Siirryttiin keskusteluun asiakasomisteisen vesihuolto-osuuskunnan määritelmästä. Luonnoksen mukaisesti tällä tarkoitettaisiin osuuskuntamuotoista vesihuoltolaitosta, jonka jäsenistä asiakkaita on yli puolet. Keskustelussa nousi esiin se, että määritelmä voi ainakin teoriassa mahdollistaa lain kiertämisen. Osuuskunnalla voi olla vain yksittäisiä jäseniä, mutta suuri määrä asiakkaita – jos yksittäisistä jäsenistä yli puolet on asiakkaita, määritelmä täyttyy. Keskustelussa todettiin myös, ettei kiinteistön omistajia voida pakottaa liittymään osuuskunnan jäseneksi.

Avattiin keskustelu tukkuvesihuoltolaitoksen määritelmästä. Määrittelyssä on kyse lähinnä lainsäädäntöteknisestä asiasta eli siitä, viitataanko myöhemmissä pykäläluonnoksissa *tukkuvesihuoltolaitokseen vai laitokseen, joka toimittaa vesihuoltolaitokselle vettä tai käsittelee vesihuoltolaitoksen jätevesiä.* Määritelmä ei synnyttänyt keskustelua.

Siirryttiin keskusteluun vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen määritelmästä. Lakiuudistuksessa on tarkoitus poistaa nykyisessä vesihuoltolaissa oleva vesihuoltolaitoksen ja toiminta-alueen välinen kytkentä, jonka vuoksi toiminta-alue on tarpeen määritellä erikseen. Keskustelussa todettiin, että määritelmän perusteluja ei ole vielä toistaiseksi kirjoitettu, ja määrittelyyn voidaan palata myöhemmin.

4 § ja 4 a § Viranomaiset ja viranomaisten valvontatehtävät

Pykäläluonnoksissa viranomaiset ja niiden tehtävät olisivat paljolti nykyistä vastaavat. Uudessa 4 a §:ssä on tavoitteena käydä läpi viranomaisten valvontavastuut pykäläkohtaisesti.

Keskustelussa nostettiin esiin valvontavastuiden pykäläkohtaisen määrittelyn haastavuus. Lakiin sisältyy lukuisia pykäläiä, joihin ei kohdistu valvontaa minkään viranomaisen toimesta. Keskustelussa ehdotettiin, että pykäläiä tarkasteltaisiin lainsäädäntötyön loppuvaiheessa, jolloin voitaisiin selkeämmin arvioida kullekin viranomaiselle osoitettavia valvontatehtäviä. Keskustelussa nousi esiin näkemys, jonka mukaan valvontaviranomaisen näkökulmasta viranomaisten valvontavastuiden mahdollisimman selkeä aukikirjoittaminen on hyvä tavoite.

Puheenjohtaja totesi, että tavoitteena ja työryhmän toimeksiantona on selkeyttää valvontaviranomaisten vastuita. Tässä vaiheessa ei kuitenkaan voida kirjoittaa pykälää valmiiksi, vaan asiaan tullessaan palaamaan myöhemmin.

4 b § Vesihuoltotehtävien järjestäminen kunnassa

Pykäläluonnoksessa veloitettaisiin kunnat osoittamaan se, kuinka vesihuoltotehtävät on kunnassa järjestetty. Lisäksi luonnoksessa esitettiin vaihtoehtoja sille, milloin kunnassa katsotaan olevan riittävät resurssit tehtävien hoitamiseksi.

Keskustelussa pidettiin henkilöresurssien turvaamista hankalasti säädettävänä asiana. Henkilötyövuosien osalta luonnoksista ei voida päätellä, tulisiko ne laskea kokonaisuutena kattaen kaikki kunnan vesihuoltolain mukaiset tehtävät (valvonta, kehittäminen, järjestäminen) vai eri tehtäväkokonaisuuksien (esim. kehittäminen) osalta erik-

seen. Kunnissa viranhaltijat hoitavat myös usean eri lain mukaisia tehtäviä, joka tekee laskennasta vaikeaa. Riittävien henkilötövuosien määrittelyä lain tasolla ei pidetty tarkoituksenmukaisena. Keskustelussa nousi esiin, että käytännössä ongelmallista on ollut se, ettei kunnissa ole vesihuollosta vastaavaa henkilöä, joka vastaisi vesihuoltolaitoksen omistajaohjauksesta. Keskustelussa nousi esille myös ehdotus laissa säädettäväksi, että kunnissa tulisi olla yksi nimetty henkilö, joka hoitaa sanottua tehtävää. Työryhmässä esitettiin useampi näkemys siitä, ettei tällainen lainsäädäntöratkaisu ole toteuttamiskelpoinen.

Keskustelussa todettiin lisäksi yksimielisesti, että valvonta tulisi jättää pykälän ulkopuolelle, koska säännöksellä halutaan puuttua nimenomaisesti järjestämis- ja kehittämistehtävien resursointiin. Keskustelussa nousi esiin myös se, että kuntien välisestä pakollisesta yhteistyöstä säätäminen voi olla perustuslaillisesti hankalaa. Tällöin kriteerien tulisi olla tarkkaan määritelty.

5 § Vesihuollon kehittäminen ja järjestäminen

Kokouksen lopuksi keskusteltiin alustavasti luonnostellusta 5 §:stä. Keskustelua ei kuitenkaan tältä osin ehditty käydä loppuun, vaan pykäläluonnos käsitellään kokonaisuudessaan seuraavassa työryhmän kokouksessa. Pykälän luonnosvaihtoehdoissa säädettäisiin vesihuollon alueellisesta yleissuunnittelusta sekä kunnan vesihuoltosuunnitelmasta.

Keskustelussa todettiin, että eri vaihtoehdoissa viranomaisten roolit tulevat eri tavoin esille. Toisessa luonnosvaihtoehdossa ELY-keskuksen rooli on korostunut yleissuunnittelussa, jonka lisäksi samassa vaihtoehdossa on uusi vaatimus yhteistyön tekemisestä maakuntaliiton kanssa. Luonnoksesta ei käy ilmi, pakotetaanko yhteistyöhön tarvittaessa. Samaten keskustelussa nousi esiin, ettei luonnoksista käy ilmi, onko kunnan vesihuoltosuunnitelman yhteydessä todettu vaatimus yhteensovittamisesta alueiden käytön suunnittelun kanssa valitusperuste.

Vesihuoltosuunnitelman osalta sisältövaatimuksista voidaan säätää joko suoraan laissa tai erikseen asetuksella. Pykäläluonnoksen vaihtoehdossa, jossa sisältövaatimuksista säädetään laissa, esitetään suunnitelmassa kuvattavaksi muun muassa vesihuollon omistajapolitiikka ja omistajaohjaus. Tämä herätti työryhmässä näkemyksiä sekä puolesta että vastaan.

Puheenjohtaja päätti keskustelun kyseisen pykälän osalta ja totesi, että kokouksessa käytiin läpi pykälät 1–4. Pykäläluonnoksista voi antaa kirjallisesti palautetta viikon ajan kokouksesta eteenpäin. Palaute lisätään Tiimerin työtalasta löytyvään pykäläluonnosten tiedostoon. Kommentoinnin jälkeen päätetään keskustelu käsitellyistä versioista, ja sihteeristö ryhtyy muokkaamaan uusia luonnoksia. Seuraavassa kokouksessa käsitellään pykälää viidennestä eteenpäin siihen asti kuin valmistelussa päästään.

3 Viestintä

Viestintään liittyen ei noussut esiin keskusteltavia asioita.

4 Muut esille tulevat asiat

Ei noussut esiin muita asioita.

5 Kokouksen päätös

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11:32.

Liitteet

Jakelu Työryhmä

Tiedoksi